

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

THE AESTHETIC SYMBOLISM – DIMITRIE ANGHEL

Iulian Boldea

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract: Predilecția lui Anghel pentru spațiul grădinii vine, poate, dintr-o frustrare ori dintr-un complex, mai mult sau mai puțin psihanalizabil. E vorba de o teroare a poetului în fața realului constrângător, de o inhibiție în fața concretului banal ce-l conduce pe acesta la refugiul în spațiul securizant al grădinii. Grădina are așadar rolul și funcția unui loc privilegiat (locus amoenus), compensator și protector, în care trăirile sunt depline iar sufletul e covârșit de frumusețea și armonia culorilor, miresemelor și formelor.

Keywords: simbolism, estetism, spațiu protector, elegie, rafinement

Preliminarii. Simbolismul românesc - unitate și diversitate

Simbolismul este, cum se știe, o orientare literară ce se afirmă prin opoziție cu romantismul și parnasianismul. Retorismul romantic e contrazis de muzicalitatea și discreția trăirii lirice, în timp ce aspectul sculptural și pictural al poeziei parnasiene are drept contrapondere vagul senzitiv, atmosfera vapoasă și trăirile evanescente, diafanitatea imaginilor și stările sufletești nedefinite, de speța reveriei și melancoliei, a nostalgiei spre tărâmurile îndepărtate etc. În literatura română, simbolismul nu se constituie ca opoziție față de romantism și parnasianism, ci, mai curând, își are reperele "negative" în epigonismul eminescian și în ideologia sămănătoristă. Efect al unui fenomen de infiltrare estetică, simbolismul românesc se dezvoltă în funcție de condițiile contextuale ale evoluției literaturii române. Ideea de imitație, care a fost acreditată în legătură cu simbolismul de la noi, nu trebuie percepută ca transplant mecanic și nemediat din literatură franceză în literatura română. Simbolismul a fost receptat nuanțat în aceste condiții de paralelism și s-a metamorfozat progresiv, fiind "autohtonizat" – în consens cu realitățile sociale, cu climatul spiritual și cu sensibilitatea proprie literaturii române. De la apariția *Literatorului* (1880) până la primul război mondial, simbolismul românesc înregistrează două vârste. O primă vârstă e ilustrată de inițiatorul simbolismului românesc - Al. Macedonski. Acuzând revista *Convorbiri literare* de a fi imprimat literaturii române o direcție conservatoare și de a fi provocat o glisare a ei în sfera de influență a culturii germane, revista *Literatorul* a lui Macedonski își propune să instaureze postulatul hegemonic al spiritului muntean, plasând din nou cultura românească sub zodia latinității. O altă revistă prin care s-a propagat în România curentul simbolist e *Vieața nouă* (1905-1925) condusă de Ov. Densusianu. Poeții români s-au dovedit foarte receptivi față de influențele franceze (unde se producea o înnoire a principiilor poeziei). Poetica simbolistă a

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

---

găsit o foarte mare audiență la noi și pentru că epigonismul eminescian risca să-i conducă pe mulți poeți mediocri într-un impas.

Pe de altă parte, curentele refractare modernizării literaturii vehiculau principii care nu aveau la specificul artei, tinzând să o subordoneze acțiunii culturale sau practice. O particularitate a simbolismului românesc este aceea că obiectul negației sale n-a fost doar o anume mișcare artistică, ci non-arta, adică ceea ce poeții simbolști consideră a fi non-artistic. Omologând simbolismul cu *poezia* în esența și puritatea identității ei originare, poeții simbolști nu vedeau nici o incompatibilitate între simbolism și parnasianism. Astfel, simbolismul românesc a asimilat parnasianismul, așa cum sămănătorismul încorporează și unele elemente romantice. Totodată, simbolismul românesc a marcat o tendință de modernizare a vieții în totalitatea ei, și nu doar de inovare artistică. Devenit un curent propriu-zis doar după 1900 (înainte de 1900 putem vorbi doar de tatonări, încercări, experimente simboliste), când simbolismul european își încheia acțiunea istorică, simbolismul românesc a evoluat în paralel cu decadentismul. Privit în general însă, simbolismul românesc a evoluat invers decât cel francez. La revista *Literatorul*, de exemplu, se exersează, înainte de 1900, instrumentalismul, o emanație neconvingătoare estetic a simbolismului francez. Pe de altă parte simbolismul românesc e un curent în multe privințe eminescianizant, deoarece numeroși poeți simbolști de după 1900 preiau, traduc și asimilează tonalități și moduri de expresie specific eminesciene. Poate că de aceea influența lui Verlaine e cea mai acută influență ce se manifestă în cadrul simbolismului românesc. Mișcare artistică îndreptată împotriva inerției conservatoare a tradiționalismului, diferențiindu-se nu de poezia - anterioară sau contemporană, ci de non-poezie și non-artă, în general, simbolismul a introdus în literatura românească o tehnică inovatoare, un stil liric înnoitor, proaspăt, de certă pregnanță expresivă. Prin simbolism, aria și ambianța tematică ale poeziei s-au îmbogățit considerabil – atât prin anexarea unor medii de existență mai puțin explorate, cât și prin imersiuni subtile în noi spații afective. Ignorând spațiul rural, poeții simbolști evocă ambianța citadină, cu parcuri, piețe, clădiri, dar încearcă și fascinația peisajului marin sau a ținuturilor exotice. Prin experiențele simbolismului, peisajul poeziei românești se nuanțează, se îmbogățește și se diversifică. Universul liric acumulează noi priveliști ale civilizației dar și tectonica unor stări sufletești inedite, de o expresivitate inefabilă. În funcție de predominanța unor priveliști fascinatorii sau, dimpotrivă, deceptivă, în cadrul simbolismului românesc pot fi identificate două orientări. O prima orientare a circumscris creații ce exprimă aspirația spre spațiile ample, avânturile spre pitorescul exotic, cu o percepție orientată spre existența obiectivă, de către poeți înclinați spre rafinament, spre decorativ, dar și spre frivolitate imagistică.

A doua tendință acumulează tristeți, revolte și resemnări ale unor poețiamnați, visători și melancolici, interiorizați, marcați profund de spleenul cotidian, de o viață monotona și nediferențiată. Se pot distinge poeți cu aspirații exotice (Minulescu), alții atrași de exuberanța meridională (Al. T. Stamatiad), poeți înclinați spre artificiu și estetism (N. Davidescu), seduși de o retorică exultantă (M. Săulescu), poeți ce evocă "extaze solare" (D. Iacobescu), alții generoși, cu tendințe umanitare (E. Farago, M. Cruceanu), în timp ce alți poeți au pasiunea ornamentelor, a meșteșugului expresiei, cu înclinații parnasiene (M. Demetriad) sau cu detentă

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

---

livrescă a unui imaginar decorativ (Dimitrie Anghel). Pe de altă parte, se disting și poeți ai orizontului claustrant, cu ploi și ninsori dizolvante (G. Bacovia), cu mici spații insalubre sau sinagogi (B. Fundoianu), cu “tristeți adânci de iarmaroace” (D. Botez). Un simbolism aparte regăsim la Ovid Densusianu, care exaltă lumea citadină, valorile tehnicii și ale civilizației sau la Emil Isac, poet cu ochi critic și sarcastic. Poeți citadini, unii simboliști expun sarcasmul antiburghez și antifilistin, ca expresie a revoltei, în timp ce la alții drama interiorității se amplifică nemăsurat, până la negarea iluzorie a relațiilor cu o societate nedreaptă, abuzivă. Mișcare inovatoare, de certă deschidere spre europenitate, simbolismul nu s-a remarcat în istoria poeziei românești ca o orientare de criză, de ruptură, ci ca una cu articulații estetice și expresive desemnate în spiritul unei dezvoltări organice.

Dimitrie Anghel – fantezia decorativă

Dimitrie Anghel ilustrează opțiunea estetică esențială pentru “viața ca artă”. Estetismul său, incontestabil, se conjugă cu o conștiință autentică și lucidă a scrisului, ce a conferit operei sale timbrul său specific. Eminescian la început, Dimitrie Anghel e un poet ce a cunoscut, direct de la sursă, în parte, atmosfera literaturii simboliste, intrând apoi în cercul revistei *Sămănătorul*. Volumul de debut din 1905, *În grădină* pune laolaltă vocația ordonării și construcției imaginilor poetice, cu voluptatea senzorială a unui decadent aproape tipic, a unui eu liric ce-și distilează cu acuratețe simțurile și se complace, în același timp, în sinestezii rafinate. Culori, miresme și sunete vibrează grațios-elegiac în aceste poeme “de interior”, ce au cu adevărat un aer de “seră”, devitalizate puțin, înscrise într-o ordine a calofiliei și a livrescului într-o mult mai mare măsură decât într-o ordine a naturalului, a biograficului frust. Chiar dacă ecourile romantismului minor mai sunt de găsit în anumite creații, totuși versurile lui Dimitrie Anghel își mențin pregnanța expresivă, măcar prin punerea în cadru a imaginilor poetice, prin structurarea senzațiilor într-un decor al solitudinii și decadentei. Întâlnim la Dimitrie Anghel, ca și la Bacovia, de altfel, predilecția pentru decuparea unui spațiu optim, a unei atmosfere privilegiate, viziunea artistică fiind marcată de detenta contemplativității, de o claritate cu tentă clasică și cu o serenitate afectivă în frazare.

Volumul *Fantazii*, din 1909, nu mai are aceeași coerență de ton și aceeași unitate a ambianței. Ecourile lecturilor romantice și simboliste construiesc o poezie a peisajului marin, sugerând o lirică a avântului spre transcendent, spre dezmărginirea ființei. De aici poate rezulta și ideea că “fantezismul” lui Anghel e produs de o dinamică facultate imaginativă, emanație a unei conștiințe ce trăiește - extatic - în lumea propriilor configurații simbolice. Sunt imaginate aici case albe din nord, transparente și delicate peisaje marine, transcrise prin prisma sentimentelor sau din unghiul unei rememorări, cu o certă atenție la structurarea detaliilor. Coexistă, de fapt, în aceste versuri, o structură afectivă romantică și o tonalitate decadentă. Prin prisma unei astfel de mixturi, se poate considera că poetica lui Dimitrie Anghel e una de tranziție, o retorică a intervalului, ce abandonează gradat accesoriile și ornamentele romantismului și optează pentru recuzita modernismului. Mai trebuie observat faptul că Dimitrie Anghel a scris și poezii în colaborare, a tradus și prelucrat din lirica populară a altor

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

---

popoare sau din poezia romantică și simbolistă. Interesante sunt cronicile rimate, scrise în colaborare cu Șt. O. Iosif, strânse în volumul *Cireșul lui Lucullus* (vol. I – 1908; vol. II – 1910) care se caracterizează prin sarcasmul mimat și verva parodică, dar și prin aerul vag teatralizant, spectacular. Proza lui Dimitrie Anghel (*Povestea celor necăjiți*, *Triumful vieții*, *Oglinda fermecată*) se revendică de la condiția estetică a schiței și a pamfletului, dar reunește și trăsături ale eseului cu iz de parabolă. Se remarcă rafinamentul compozițional și stilistic, scriitorul pornind dinspre datele efemere ale unor circumstanțe existențiale înspre făurirea unei viziuni artistice. Elementele de modernitate ale prozei lui Anghel țin mai ales de simțul său pictural, de apetența pentru materialitatea lumii, de verva polemică a enunțurilor și de eleganța frazelor. Se poate spune că opțiunea și vocația pentru modernitate îi conferă lui Dimitrie Anghel postura unui precursor, a unui deschizător de drumuri în cadrul simbolismului românesc.

Poezia *În grădină* a apărut în volumul omonim, tipărit în februarie 1905. Geneza volumului, ca și predilecția poetului pentru lumea mirabilă a florilor e explicitată într-o pagină de proză (*Povestea celor necăjiți*). Aflăm aici întreaga poetică a lui Anghel, alcătuită din delicatețe și catifelare a impresiei, din voluptate senzitivă și miracol al desenului de o plasticitate tulburătoare: “Eu mi-alesesem lumea florilor, căci în lumea lor mi-am petrecut copilăria. Mi-aduceam aminte de grădina minunată unde am trăit, de murmurul sonor al șipotului, de freamătul arborilor, de toată risipa de petale ce o împrăștie necurmat vântul. Îmi aminteam simpatiile pe care le aveam pentru unele flori și antipatiile nejustificate pentru altele. Pentru mine miresele erau gândurile lor tainice, felul lor de a vorbi, și eu aș putea ghici pe întuneric, noaptea, când e mai puternic mirosul lor, ce floare anume mi-l trimete, și mai târziu toate amintirile acestea s-au redeșteptat și m-au chinuit, și asemuirea strălucirii lor am căutat-o în cuvinte, în alcătuirea minunată a petalelor ce formează o roză, ori un crin, am căutat s-o redau în strofe”. Poezia *În grădină* e relevantă pentru capacitatea poetului de a trăi și retrăi emoțiile, de a figura dar, în același timp, și de a transfigura o anume realitate. În fond, predilecția lui Anghel pentru spațiul grădinii provine, probabil, dintr-o frustrare sau dintr-un complex afectiv, mai mult sau mai puțin psihanalizabil, care privește teroarea poetului în fața realului constrângător, inhibiția în fața concretului banal ce-l conduce pe acesta la refugiul în spațiul securizant al *grădinii*. Grădina are așadar rolul și funcția unui loc privilegiat (*locus amoenus*), compensator și protector, în care trăirile sunt armonioase și întregi, iar sufletul e copleșit de frumusețea și armonia culorilor, a mireasmelor și formelor.

Evident, e vorba de un spațiu transfigurat, prin intermediul personificărilor, al comparațiilor, al epitetului cu tentă metaforică și al epitetului personificator: “Miresme dulci de flori mă-mbată și mă alintă gânduri blânde.../ Ce iertător și bun ți-e gândul, în prejma florilor plâpânde!/ Râd în grămadă: flori de nalbă și albe flori de mărgărint,/ De parc-ar fi căzut pe straturi un stol de fluturi de argint.// Sfiioase-s bolțile spre sară, și mai sfiioasă-i iasomia:/ Pe fața ei neprihănită se-ngână-n veci melancolia/ Seninului de zare stânsă, și-n trandafiri cu foi de ceară/ Trăiesc mânăhăniile și plânge norocul zilelor de vară”. Atracția pentru universul floral vine, în același timp, dintr-o pasiune a picturalității dar și dintr-o vocație senzitivă, pe care poetul și-o asumă în totul. În fapt, mireasma florilor e cea care instaurează o legătură, o comuniune adâncă între trecut și prezent, reînviind gânduri, gesturi, trăiri. “Chipul bălan” ce apare fulgurant

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

în spațiul simbolic închipuit de memoria afectivă a poetului sugerează o iubire efemeră, în versuri în care e încrustată o dureroasă nostalgie.

Limita atât de fragilă dintre clipa de atunci și clipa de acum e străbătută de gestul ruperii florii roșii, gest în care putem afla atât conotații ale dăruirii erotice, cât și sugestii thanatice. “Sângele” e, aici atât un simbol al durerii, al suferinței, dar și al pasionalității. De altfel, e limpede că ultimele două strofe, spre deosebire de primele două, conturează, în arhitectura amplă a versurilor, un spațiu simbolic, mitizant, al universului lăuntric, trezit la viață de universul exterior al grădinii, al florilor cu trupuri atât de fragile, de subtile și de personalizate: “Atâtea amintiri uitate cad abătute de-o mireasmă:/ Parcă-mi arunc-o floare roșă o mână albă de fantasmă,/ Și-un chip bălan lâng-o fereastră răsare-n fulger și se stânge.../ De-atuncea mi-a rămas garoafa pe suflet ca un strop de sânge.// Ca nalba de curat odată eram, și visuri de argint/ Îmi surâdeau cu drag, cum râde lumina-n flori de mărgărint,/ Și dulci treceau zilele toate, ș-arar dureri dădeau ocoale.../ Ah, amintirile-s ca fulgii rămași uitați în cuiburi goale!”. Îmbinând detaliile concrete cu semnificația de larg ecou afectiv, atașând însușirilor florilor sensuri morale, Dimitrie Anghel pune în evidență, în fond, țesătura de corespondențe intime din care e alcătuită natura, inextricabilul mecanism al devenirii universale ce se regăsește atât la nivelul lumii naturale, cât și la nivelul lumii lăuntrice. Poezia *În grădină* e structurată în versuri de mare amplitudine, de 18 silabe, în ritm iambic și într-o tonalitate elegiacă, dată de sentimentul timpului ireversibil ce se degajă din unele construcții metaforice, dar și din ansamblul textului. Impresionează aici muzicalitatea interioară, discretă, dar nu mai puțin învăluitoare, senzația de armonie și de sensibilitate acută la detaliu ce caracterizează poetica lui Dimitrie Anghel.

Numindu-l pe Dimitrie Anghel un “elegiac duios”, Șerban Cioculescu punea accentul asupra însușirii poetului de a transcrie cele mai subtile stări afective în registru melancolic, notând nu conturul apăsător al lucrurilor, ci detaliul infinitezimal, latura lor de umbră și de mister, sugestivul halou de idealitate ce adastă îndărătul ființelor și obiectelor celor mai banale. Poezia *Metamorfoză* face parte din volumul *Fantazii* (1909), volum în care sfera floralului și a decorativului e lărgită spre dimensiunile simbolicului și spre fiorul fantastic. În *Fantazii* simbolismul lui Anghel se vedește parcă mai accentuat, mai programatic, prin sondarea datelor universului citadin, prin sugestiile livrești ori prin apelul la simbol. *Metamorfoză* e “povestea” unui vis. Poetul visează, îmbătat de aroma crinilor că se încorporează într-unul dintre aceștia. Starea de visare, de somnolență, de fluctuare a conturilor obiectelor e trasată de poet prin cuvinte ce transmit suavitatea, indecizia formelor, lipsa de pondere a trăirilor și senzațiilor. Nu e întâmplătoare predilecția autorului pentru această floare aristocratică, de o prestanță regală, ce-și risipește somptuozitatea în faldurile miresmelor grele și ale culorii de o puritate absolută. Transpunerea în spațiul visului e, în fond, un refugiu în idealitate al unei conștiințe frustrate, alienată de o realitate inadecvată, abuzivă. Visul e, pe de altă parte, și o regăsire a originarității ființei, pierdere a ponderii și corporalității și, totodată, imersiune în spațiul genezic al identității și unității tuturor ființelor, al coincidenței contrariilor și al desăvârșirii. E locul metamorfozelor continue și al metempsihozei, al transmigrării sufletelor pe care o sugerează chiar poezia lui Anghel: “Vroind să uit, pe-o seară dulce lăsasem să m-adoarmă crinii.../ Și se făcea că fără voie trăiam acum o viață nouă:/ Eram și eu un crin ca dânsii, și-n dezmiertările luminii/ Îmi

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

întindeam voios potirul să prind o lacrimă de rouă.// Visând trăiam cu ei acuma, și-atât de alb eram sub lună,/ Încât abia scriam o umbră când m-alinta șagalnic vântul;/ Dar tihnă se făcuse-n mine și caldă inima și bună,/ Că reveneam sub altă formă, să-mpodobesc și eu pământul”. Ieșirea din lumea benefică a visului și reintrarea în spațiul concret are semnificația unei traume, a unei rupturi dureroase de idealitate și originaritate. Moartea crinului e un eveniment ritualic, ce ține de trecerea dintr-un regn în altul, un prag inițiativ ce poate favoriza noi și noi metamorfoze, noi glisări din lumea reală în cea a visului halucinant și consolator: “Când fără de veste-o mână pală, mișcându-și umbra pe grămadă,/ Ca subț imboldul unei forțe necunoscute și fatale,/ S-a-ntins vrăjmașă să mă frângă – și-acuma, alb ca o zăpadă,/ Muream tihnit de-a doua oară în liniștea odăii tale.// Muream din nou, dar când trudită făcându-ți brațele cunună,/ A fost s-adormi zâmbind la mine, cu fața calmă între perne,/ Eu ca o pulbere de aur m-am ridicat ușor sub lună,/ În căutarea altei forme desăvârșite și eterne”. Trădând vocația lui Dimitrie Anghel pentru sinestezii și corespondențe poezia *Metamorfoză* pune în scenă o “tramă” inițiativă și ritualică totodată, o translație a realului în vis și, concomitent, o punere a sufletului în conjuncție cu lumea, cu elementele naturii. “Grădina” lui Dimitrie Anghel are toate dominantele geometrice ale unui peisaj ordonat cu rafinament, un spațiu nu lipsit de amprenta artificialului, în care fantezia poetică trasează, în linii subtile, tablouri de o finețe senzorială acută, sau feerii trucate ce amintesc de jocul manierist al nuanțelor și corespondențelor simboliste. Tonalitatea elegiacă a unor poeme este efectul unei viziuni contemplative, ce cultivă senzația decorativă și în care dramatismul e atenuat până la gingășia semitonului, transformat în voluptate estetizantă.

BIBLIOGRAPHY:

- Iulian Boldea, *Istoria didactică a poeziei românești*, Ed. Aula, Brașov, 2005;
 Lidia Bote, *Simbolismul românesc*, E.P.L., București, 1966;
 G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Ed. Minerva, București, 1982;
 Șerban Cioculescu, *Dimitrie Anghel*, Ed. Publicon, București, 1945;
 Constantin Ciopraga, *Literatura română între 1900 și 1918*, Ed. Junimea, Iași, 1970;
 Georgeta Horodincă, *Dimitrie Anghel - portret în evantai*, Ed. Cartea Românească, București, 1972;
 D. Micu, *Început de secol. 1900-1916. Curente și scriitori*, Ed. Minerva, București, 1970;
 Ion Negoitescu, *Istoria literaturii române*, Editura Minerva, București, 1991;
 Z. Ornea, *Confluente*, Ed. Eminescu, București, 1976;
 N. Manolescu, *Metamorfozele poeziei*, Ed. Timpul, Reșița, 1996;

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu (coord.), *Dicționarul scriitorilor români. A-C*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995; *Poezia simbolistă românească. Antologie, introducere, dosare critice, comentarii, note și bibliografie* de Rodica Zăfăruș, Editura Humanitas, București, 1996.

Acknowledgement: This paper was supported by the National Research Council- CNCS, Project PN-II-ID-PCE-2011-3-0841, Contract Nr. 220/31.10.2011, title Crossing Borders: Insights into the Cultural and Intellectual History of Transylvania (1848-1948)/Dincolo de frontiere: aspecte ale istoriei culturale și intelectuale a Transilvaniei (1848-1948)/ Cercetarea pentru aceasta lucrare a fost finanțată de către Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS), Proiect PN-II-ID-PCE-2011-3-0841, Contract Nr. 220/31.10.2011, cu titlul Crossing Borders: Insights into the Cultural and Intellectual History of Transylvania (1848-1948)/Dincolo de frontiere: aspecte ale istoriei culturale și intelectuale a Transilvaniei (1848-1948).